

Nr 367.

Av herrar **Brädefors** och **Hagberg** i Luleå, *angående vissa yrkesinspektionen berörande förhållanden.*

Industrins och övriga verks omfattande rationalisering har ökat yrkesfaran för arbetarna. Vid en undersökning av yrkesinspektionens verksamhet framgår, att denna organisation icke har utvecklats i samma utsträckning, som arbetsplatsernas antal stigit och rationaliseringen verkställt. Därav kommer det sig, att arbetsstället blir endast besökt av yrkesinspektionen i genomsnitt vart tredje år och knappt det.

Den nuvarande organisationen, fastställd av riksdagen 1912, byggdes på yrkesfarekommitténs betänkande av år 1909. Detta betänkande angav emellertid såsom erforderliga 12 yrkesinspektörer och 12 ordinarie assistenter. Genom riksdagsbeslutet minskades yrkesinspektörerna till 9 med 9 ordinarie assistenter, medan den föreslagna organisationen i övrigt bibehölls med 18 yrkesunderinspektörer, 1 yrkesinspekttris med assistent (numera 2 assistenter) samt viss specialinspektion beträffande bergsbruk, sprängämnen, vartill genom 1919 år lagar och förordningar även tillkommit elektricitet och järnvägar, skogsbruk och flottleder.

Utom det tillsynsområde för yrkesinspektionen, som arbetarskyddslagen från början angav, har sedan 1913 tillkommit stora arbetskrävande uppgifter dels genom utvidgning av lagens eget område och sättet för dess tillämpning, dels genom att närliggande områden på vilka lagstiftning skett ställts under yrkesinspektionens tillsyn. Således har bl. a. tillkommit:

- arbetstidslagarna från och med år 1919,
- ångpanneförordningen 1919 med bestämmelser om registrering, besiktning, kontroll och beräkning av ångpannor,
- anvisningar beträffande skydd mot yrkesfara vid hissar 1926 med bestämmelser om utrustning, beräkning, kontroll och besiktning av hissar, och
- k. kungörelse angående anmälan om olycksfall 1917.

Samtliga dessa tillkomna arbetsuppgifter, som var för sig medfört omfattande och krävande arbeten, har tillkommit under en tid, då industrin varit på en frammarsch som aldrig förr och utökats till en omfattning, som icke kunde förutses 1909.

Tillsynen över arbetstidslagarnas efterlevnad kräver såväl undersökning vid varje inspektionstillfälle som även särskilda undersökningar påkallade av chefsmyndigheten, av arbetsrådet, av arbetarorganisationerna eller av arbetarna, och har detta för yrkesinspektionens del blivit ett stort arbetsområde.

Ångpanneförordningen medförde registrering av ångpannor för vilka beräkningar skall insändas och kontrolleras, varjämte de årliga besiktningarna skall övervakas och protokollen däröver granskas, varefter skall tillses, att påfordrade åtgärder utföras.

Genom anvisningarna till skydd mot yrkesfara vid industrins hissar har tillkommit ett avsevärt arbete, då intyg över besiktning skall insändas, beräkningar och utrustning kontrolleras, anmärkningar överskrivas och övervakas samt körtillstånd för hissarna årligen, i vissa fall vart annat år, utfärdas.

Anmälningsskyldigheten beträffande olycksfall i arbete och senare även beträffande yrkessjukdom har medfört, att i medeltal 1 000 anmälningar månatligen inkommer till varje distrikt, där de skall genomgå och granskas och ofta föranleder särskilda undersökningar på platsen.

Antalet hos yrkesinspektionen registerförda arbetsställen var 1914 29 132 och 1934 var det 61 091. Än kraftigare ger sig utvecklingen tillkänna beträffande arbetarantalet, varvid dock torde bemärkas, att genomförd registerföring endast finnes beträffande yrkesinspektörernas (med assistenter) arbetsställen, således huvudsakligen de större arbetsställena. Registerförda vid dessa fanns år 1914 182 992 arbetare, under det siffran år 1934 var 509 861 arbetare. Därtill kommer arbetarantalet vid de arbetsställen, vilka övervakas av yrkesunderinspektörerna eller specialinspektörerna.

Till de registerförda fasta arbetsställena kommer ett mycket stort antal icke registrerade, tillfälliga eller ambulerande arbetsställen, som skall tillses och inspekteras. Bland dessa må främst nämnas byggnadsverksamheter av skilda slag, för hus, vägar, broar m. m. Varje bygge är numera en industri, som därtill oupphörligen skiftar karaktär i samma mån, som arbetet fortskrider. På grund av nya arbetsrisker och ständig omsättning av arbetare för olika yrken borde dessa arbetsplatser ställas under en väsentligt effektivare kontroll än vad yrkesinspektionens nuvarande organisation och arbetskrafter medger. De otaliga olyckorna på området, vilka till mycket stor del skulle kunna undvikas, talar här ett oförtydligt språk om behovet av effektivare inspektion. Vidare tillkommer tillsynen över lastning och lossning — båtarna måste ju passas vid besöken i hamnarna — tillsynen av anordningar i garage och i biografers maskinrum m. m. Dessa icke registerförda arbetsställen, som således icke synas i de sammanfattande uppgifterna, betyder för yrkesinspektionen ett mycket krävande arbete.

Trots att tillsynsområdet till omfattning och inspektionsbehov blivit mångdubblat och de enskilda arbetsuppgifterna väsentligt utökade genom den stigande mekaniseringen, har yrkesinspektionens organisation i det väsentliga bibehållits vid den år 1912 fastställda, och resultatet är givetvis, att den svenska yrkesinspektionen av i dag är ur stånd att på ett skäligt sätt fylla den uppgift, som den avsetts för.

Femte internationella arbetskonferensen i Genève år 1923 gjorde följande

uttalande beträffande yrkesinspektionens intensitet, mot vilket uttalande vid rekommendationens behandling hos Kungl. Maj:t och riksdagen ingen erinran gjordes.

»Under erkännande, att skiljaktigheter förefinnas mellan olika anläggningar i avseende å storlek och betydelse och att svårigheter kunna förorsakas av det förhållandet, att anläggningarna stundom ligga spridda i trakter av lantlig karaktär, är det önskvärt, att varje anläggning för allmän inspektion besökes av en inspektör *minst en gång om året* och detta oberoende av de särskilda besök, som kunna nödvändiggöras av särskilda klagomål eller andra skäl. Det är likaledes önskvärt, att betydande anläggningar och sådana, i vilka anordningar icke äro tillfredsställande i avseende å arbetarnas säkerhet eller hälsa, ävensom anläggningar, vari hälso-skadliga eller farliga arbeten utföras, besökas mycket oftare. För det fall att ett allvarligt missförhållande upptäckts i en anläggning är det önskvärt, att densamma till konstaterande om missförhållandet avhjälpes snart ånyo besökes av inspektören.»

Yrkesinspektionen i Sverige har ännu icke lyckats uppnå ens att medelintervallen mellan inspektionsbesöken vid arbetsställena understigit 3 år. Vi har således långt kvar, innan våra internationella förpliktelser uppfyllts och innan vi kommit till samma nivå som de inom arbetarskyddet främsta civiliserade staterna.

Ersättningarna för dödsfall och skador genom olycksfall i arbete uppgår till ett kapitaliserat *årligt* belopp av 30 miljoner kronor. För att hämma och motverka olycksfallen i arbete — en folkfiende och en folkfara av jättelikt omfång — ställer staten en yrkesinspektion, vars anslagsmedel rör sig kring ett par procent av den nämnda summan.

Alla olycksfall kan icke undvikas, icke ens de flesta, men om man kunde ordna en organisation, vars kostnader kunde begränsas till 10 % av beloppet och denna organisation kunde förebygga 10 % av olycksfallen, skulle man dock ha en positiv mellanskillnad i de vinster till liv och lem, till hälsa och förtjänstmöjlighet, vilken mer än motiverar att staten ikläder sig en sådan utgift. Sveriges arbetare borde kunna kräva, att de statliga åtgärderna i kampen till förebyggande av olycksfallen läggas på en helt annan ekonomisk basis än vad hittills varit fallet.

Med hänvisning till ovanstående föreslå vi,

att riksdagen beslutar i lag fastställa, att varje arbetsplats skall besökas av yrkesinspektör minst en gång per år förutom de särskilda besök, som kunna nödvändiggöras på grund av klagomål och hemställan från arbetarna;

att som fast arbetsplats även fastställa byggnadsarbetsplatser i de större städerna;

att yrkesinspektion har fullmakt att stoppa arbetet, där

fara för arbetarnas liv kan föreligga, om icke omedelbara skyddsanordningar vidtagas;

att yrkesinspektionens personal utökas till det antal, som anses nödvändigt för att genomföra en effektiv yrkesinspektion.

Stockholm i januari 1936.

J. H. Brädefors.

Hilding Hagberg.